

4. Березівська Л. Д. Реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті: монографія / Л. Д. Березівська. — К.: СПД Богданова А. М., 2008. — 406 с.
5. Гончаренко С. У. Методологические и теоретические основы формирования у учащихся средней школы естественнонаучной картины мира: дис... док-ра пед. наук в форме науч. докл. / Семен Устинович Гончаренко. — К., 1989. — 56 с.
6. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник. — 2-е вид. — К.: ВД «Слово», 2012. — 464 с.
7. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії в профільній школі: теорія і практика: [монографія] / Тетяна Геннадіївна Назаренко// Педагогічна думка. — 2013. — 318 с.].
8. Рабунский Е. С. Индивидуализация домашних заданий — необходимая умова успішного навчання, — Калінінград, 1962–114 с.
9. Фруктова, Я. С. Диференціація навчання в профільних класах природничого спрямування (на матеріалі курсу «Загальна біологія»): дис... канд. пед. наук: 13.00.02. [Текст] / Я. С. Фруктова; [Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова]. — К., 2003. — 241 с.
10. Шардаков, М. Н. Очерки психологи учения [Текст] / М. Н. Шардаков — М., Учпедгиз, 1951. — 200 с.

Науменко Світлана Олександрівна,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу моніторингу та
оцінювання якості загальної середньої освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Згідно із «Концептуальними засадами реформування середньої школи «Нова українська школа» (2016) реформування української системи повної загальної середньої освіти передбачає новий погляд на оцінювання результатів навчання здобувачів освіти: «Оцінки слугуватимуть для аналізу індивідуального прогресу і плануванню індивідуального темпу навчання, а не ранжуванню здобувачів освіти. Оцінки розглядатимуться як рекомендація до дії, а не присуд» [4, с. 15].

Тобто, на наш погляд, передбачається застосування формувального оцінювання як напрямку реформування освіти в Україні. Адже, це оціню-

вання являє собою інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначити потреби учнів, адаптуючи до них освітній процес [2, с. 223].

Зарубіжний досвід застосування формульованого оцінювання в системах повної загальної середньої освіти європейських країн показав його переваги, зокрема, через покращення результатів навчання у здобувачів освіти, зокрема, у тих, хто відстає у навчанні, та розвиток в них самооцінювання, критичного і творчого мислення та вміння вчитися.

Формульоване оцінювання — це двосторонній процес взаємодії педагогічного працівника (вчителя) і здобувача освіти (учня). При цьому, здобувач освіти є активним учасником освітнього процесу. Адже, це оцінювання дає можливість здобувачам освіти відслідковувати особистий прогрес навчання, визначити його проблемні місця та планувати подальші кроки щодо покращення ситуації за допомогою педагогічного працівника. Роль педагогічного працівника — допомогти здобувачу освіти під час навчання: визначити його рівень навчальних досягнень і потенційні можливості та обговорити з ним варіанти його покращення.

Для педагогічного працівника формульоване оцінювання дає можливість виявити слабкі місця у викладанні предмету, курсу або теми.

Під час запровадження формульованого оцінювання у навчальному процесі педагогічний працівник повинен дотримуватися п'ятих принципів:

1. Він регулярно забезпечує зворотний зв'язок, надаючи здобувачам освіти коментарі, зауваження, поради щодо їхньої діяльності.
2. Здобувачі освіти беруть активну участь в організації процесу власного навчання.
3. Педагогічний працівник змінює техніки і технології навчання в залежності від зміни результатів навчання здобувачів освіти.
4. Педагогічний працівник усвідомлює, що оцінювання за допомогою оцінки різко знижує мотивацію і самооцінку здобувачів освіти.
5. Педагогічний працівник усвідомлює необхідність навчити здобувачів освіти принципам самооцінювання і способам поліпшення власних результатів [3].

У навчальному процесі формульоване оцінювання використовують на всіх етапах оцінювання. Так, під час вхідного (попереднього) оцінювання воно дає можливість: а) визначити навчальні потреби здобувачів освіти; б) оцінити їхній рівень володіння навчальним матеріалом; в) виявити

інтереси кожного здобувача освіти; г) поставити цілі навчання. Під час поточного оцінювання: 1) відслідковувати прогрес в навчанні здобувачів освіти; 2) перевірити в них розуміння особливостей власного мислення та спонукати їх до самопізнання. Під час підсумкового оцінювання — перевірити рівень навчальних досягнень, які здобули здобувачі освіти [1].

Отже, формувальне оцінювання являє собою цілеспрямований неперервний процес спостереження за навчанням здобувачів освіти. Воно сприяє поліпшенню результатів навчання кожного здобувача освіти, вчить їх здійснювати самооцінювання, розвиває в них навички критичного і творчого мислення, сприяє впевненості у власних силах, підтримує у них впевненість, що кожен із них здатен покращити свої результати. Адже, формувальна оцінка показує здобувачу освіти, що він зробив добре, що погано, і як може покращити свою роботу. Вона підтримує і допомагає здобувачу освіти в процесі навчання.

Як зазначає О. В. Онопрієнко: впровадження формувального підходу вимагає передусім зміни психологічної настанови педагогічного працівника, докорінної зміни ставлення здобувачів освіти і їхніх батьків до шкільної оцінки [5, с. 41].

Література

1. Дементієвська Н. Формуюче оцінювання в курсі допрофільної підготовки за програмою Intel «Шлях до успіху» / Н. Дементієвська // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. — 2012. — № 2. — С. 60–69.
2. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ — початок ХХІ ст.): монографія / О. І. Локшина. — К.: Богданова А. М., 2009. — 404 с.
3. Морзе Н. В. Формувальне оцінювання: від теорії до практики / Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П. // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. — 2013. — № 6. — С. 45–57 [Електронний ресурс]. — Режим доступу до статті: http://elibrary.kubg.edu.ua/6327/1/Morze_N_Barna_O_Vember_V_IITNZ_6_2013_IS.pdf.
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. — К.: МОН України, 2016. — 40 с. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
5. Онопрієнко О. В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення / О. В. Онопрієнко // Український педагогічний журнал. — 2016. — № 4. — С. 36–42.